

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій

Кафедра цифрових комунікацій та інформаційних технологій

Кваліфікаційна робота

магістр

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: **Розвиток бібліотек закладів вищої мистецької освіти:
сервісний підхід**

Виконав: здобувач 2 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Інформаційно-документна та бібліотечна діяльність», спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» денної форми здобуття освіти Скрипник В. В.

Керівник: доктор наук із соціальних комунікацій, доцент, азвідувач кафедри цифрових комунікацій та інформаційних технологій ХДАК Мар'їна О. Ю.

Рецензент: директор науково-технічної бібліотеки імені Г. І. Денисенка КПІ ім. Ігоря Сікорського, Кулик Є. В.

Харків – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ СЕРВІСНОГО ПІДХОДУ У БІБЛІОТЕКАХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ.....	7
1.1. Сервісний підхід в бібліотеках закладів вищої мистецької освіти в контексті потреб здобувачів та освітян.....	7
1.2. Роль кадрового забезпечення у реалізації сервісного підходу.....	12
РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СЕРВІСНИХ ІННОВАЦІЙ БІБЛІОТЕК ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ.....	16
2.1. Впроваджених сервісних інновацій в бібліотеках вищої мистецької освіти країн Європейського союзу.....	16
2.2 Вдосконалення бібліотечного сервісу в закладах вищої мистецької освіти Великобританії та США.....	18
2.3. Сервісний підхід в бібліотеках закладів вищої мистецької освіти України.....	22
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
ДОДАТКИ.....	35

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах динамічного розвитку цифрових технологій та стрімких інновацій в освітній галузі традиційне бібліотечне обслуговування часто не відповідає сучасним вимогам, запитам та очікуванням учасників освітнього процесу. Сервісний підхід дозволяє коригувати діяльність бібліотеки та надає можливість реалізовувати нові принципи обслуговування професорсько-викладацького складу та здобувачів освіти в умовах нових викликів, таких як дистанційне навчання, спільне використання мультимедійних ресурсів тощо.

У сучасному суспільстві потік інформації зростає з безпрецедентною швидкістю, з'являються нові канали та форми репрезентації інформації, мистецьких творів та ін. Водночас здобувачам освіти та викладачам мистецьких дисциплін вельми важливо мати доступ до сучасних спеціалізованих ресурсів. Бібліотеки, які зосереджуються на реальних потребах своїх користувачів, шукають можливості керувати цим інформаційним потоком, надавати якісні матеріали, ресурси та індивідуалізовані послуги, яких потребують мистецькі аудиторії. Такий підхід до обслуговування також допомагає зробити бібліотечні послуги більш доступними для різних груп користувачів. Зокрема, нагальною проблемою в нашому суспільстві є корегування, пристосування та адаптація сервісної компоненти бібліотек закладів вищої освіти до індивідуальних потреб та запитів учасників освітнього процесу, створення та розгортання інклюзивного навчального середовища.

Сучасні бібліотеки закладів вищої мистецької освіти мають трансформуватися від традиційних фондоутримувачів до інформаційних та культурних центрів, які надають широкий спектр інформаційних продуктів і послуг. Індивідуалізація послуг, генерація власних, активне використання загальнодоступних цифрових ресурсів, реформування діяльності бібліотек відповідно до освітніх процесів, чітке спрямування на запити користувачької

аудиторії, нададуть шанс бібліотекам набути більшої популярності серед учасників освітнього процесу, стати актуальними для інших користувачів та конкурентоспроможними в цифровому середовищі. Нагальність цього питання полягає в необхідності для бібліотек адаптуватися до нових умов та пропонувати підходи до обслуговування, які забезпечують більш ефективне задоволення різноманітних потреб користувачів — освітніх, дозвіллевих, соціокультурних, наукових та ін. Розвиток бібліотек закладів вищої мистецької освіти є дуже актуальним та вельми необхідним для підтримки навчального процесу, проведення досліджень, стимулювання творчості.

Об’єкт: бібліотеки закладів вищої мистецької освіти.

Предмет: сервісний підхід у бібліотечно-інформаційній діяльності закладів вищої мистецької освіти.

Мета роботи полягає у визначенні впливу сервісного підходу на розвиток бібліотек закладів вищої мистецької освіти.

Завдання:

1. Визначити основні принципи та складові сервісного підходу, що застосовуються у бібліотеках закладів вищої мистецької освіти.
2. Окреслити роль кадрового забезпечення у реалізації сервісного підходу в бібліотеках закладів вищої мистецької освіти.
3. Розглянути основні проблеми та виклики, з якими стикаються бібліотеки закладів вищої мистецької освіти при впровадженні сервісних інновацій.
4. Провести порівняльний аналіз сервісних інновацій в бібліотеках вищої мистецької освіти країн Європейського союзу, Великобританії та США.
5. Проаналізувати діяльність бібліотек мистецьких інституцій в Україні.

Представлена робота спирається на дослідження та публікації останніх років, які розкривають основні тенденції та інновації у сфері бібліотечно-інформаційної діяльності, зокрема в контексті сервісного підходу. Наукові

добробки та практика свідчать, що зі стрімким розвитком інформаційних технологій та глобалізацією знань бібліотеки стикаються з необхідністю впроваджувати інноваційні підходи у свою діяльність.

Зокрема, на цьому наголошує професор Горовий В. М., який проаналізував процес формування цифрового етапу розвитку інформаційного суспільства та підкреслив, що суспільно значущі джерела інформації, які раніше експонувалися на різних носіях за допомогою цифрових технологій, об'єднуються в електронному вигляді та успішно використовуються в усіх сферах суспільної діяльності [1].

Важливою при цьому стає ресурсна база, створення якої неможливе без оцифрування. В бібліотеках переведення фондів в цифровий формат значно прискорює обслуговування читачів, підвищує якість інформації про наявні інформаційні ресурси, полегшує доступ до різноманітних джерел та значно покращує консультаційну, методичну та культурно-просвітницьку роботу. Наприклад, Злигостев С. І. описує діяльність бібліотек у закладах вищої освіти та підкреслює значний вплив процесу оцифрування на бібліотеки та загальне поліпшення якості освітнього процесу [2].

Мар'їна О. Ю., аналізуючи процеси цифровізації діяльність бібліотек, зосереджує увагу на важливості оцифрування фондів та різноманітних колекцій артефактів [3]. Авторка підкреслює, що оцифрування не лише зберігає культурну спадщину, а й забезпечує ширший доступ до матеріалів, які раніше були доступні лише на обмежених носіях [4]. Оцифрування допомагає зберегти рідкісні та цінні матеріали, що особливо важливо в контексті мистецьких бібліотек, де вивчення унікальних творів є частиною освітнього процесу.

Давидова І. О. та Мар'їна О. Ю. зосереджуються на інноваційних способах надання бібліотечних послуг, зокрема на персоналізованих послугах для користувачів. Автори констатують, що бібліотеки можуть використовувати аналітику даних та алгоритми машинного навчання для аналізу інформаційних потреб користувачів. Використання таких технологій

може запропонувати більш персоналізовані та відповідні запитах ресурси, забезпечити кращий досвід реалізації бібліотечних послуг [5].

Скрипник В. В. вважає, що важливим напрямом діяльності бібліотек вищих навчальних закладів мистецького профілю є розробка інтерактивних застосунків та веб-інструментів для дослідження мистецьких тем і створення мистецьких цифрових проєктів, які дають змогу студентам і викладачам досліджувати мистецькі матеріали в цифровому просторі з метою поглиблення знань, аналізу першоджерел, а також для обговорення та розробки нових концепцій у галузі мистецтва [6].

Григоревська О. В., Матвійчук О. Є., Вараксіна Н. В., Кропочева Н. М. та Бойко С. Т. наголошують про зміст, форми та методи задоволення інформаційних потреб користувачів освітянських бібліотек. Сучасні тенденції розвитку інформаційного обслуговування в бібліотеках ЗВО свідчать, що акцент зміщується від створення бібліотечних фондів до більшого врахування користувацького досвіду (customer experience) та різноманітних форм і методів задоволення інформаційних потреб користувачів [7]. Науковці підкреслюють, що ефективне використання цих інструментів може значно покращити обслуговування користувачів, підвищити якість навчального процесу та сприяти збереженню і поширенню культурної спадщини. Інноваційні підходи, які вони описують у своїй роботі, стають важливою складовою сучасних бібліотек, які прагнуть відповідати потребам та очікуванням користувачів у динамічному інформаційному середовищі.

Незважаючи на значну кількість досліджень, є кілька ключових питань, які потребують подальшого вивчення. Зокрема, щодо специфічних потреб користувачів бібліотек закладів вищої мистецької освіти та ефективності підходів до обслуговування в цьому контексті. Тому потрібен детальний аналіз для визначення найефективніших стратегій і практик.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

Для досягнення поставлених завдань представленої роботи використано низку методів, а саме методи аналізу та синтезу, систематизації, системний та сервісний підхід.

Результати роботи було апробовано на міжнародній конференції молодих учених “Культура та інформаційне суспільство XXI століття”, яка відбулась 18-19 квітня 2024 р. в Харківській державній академії культури.

РОЗДІЛ 1.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ СЕРВІСНОГО ПІДХОДУ У БІБЛІОТЕКАХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

1.1. Сервісний підхід в бібліотеках закладів вищої мистецької освіти в контексті потреб здобувачів та освітян

У сучасному цифровізованому суспільстві роль бібліотек як інформаційно-сервісних центрів є надзвичайно важливою. Бібліотеки закладів вищої мистецької освіти покликані задовольняти освітні, наукові, соціокультурні потреби своїх користувачів, а також сприяти набуттю комплексу специфічних професійних компетентностей творчої реалізації. Відповідно до нових викликів, які виникають перед бібліотеками, особливого значення набуває концепція сервісного підходу, яка передбачає переорієнтацію на реальні, а не уявні чи передбачувані потреби користувачів та відповідний їм розвиток сервісної компоненти.

Концепція орієнтації на користувача, яка передбачає надання оптимальних, персоналізованих та високоякісних послуг орієнтує бібліотеки ставати активними учасниками освітнього та дослідницького процесу, а не просто зберігачами фондів. Отже, основними завданнями бібліотек у реалізації сервісного підходу є задоволення різноманітних потреб користувачів, розробка та впровадження широкого спектру інноваційних продуктів та послуг, підтримка інтерактивної взаємодії з користувачами.

Традиційно сервісний підхід в бібліотеках включає в себе такі ключові елементи:

1. Персоналізація послуг. Створення умов для персоналізованих послуг для кожного користувача.
2. Інтерактивність. Залучення користувачів до процесу створення та вдосконалення бібліотечних послуг.

3. Багатоканальність. Забезпечення доступу до інформаційних ресурсів через різні канали (фізичні, електронні та мобільні) [8].

У бібліотеках закладів вищої мистецької освіти сервісний підхід має специфічні особливості реалізації. Це пов'язано з тим, що мистецька освіта вирізняється унікальними організаційно-творчими принципами та має особливі характеристики, спрямовані на розвиток творчості, креативного мислення у здобувачів освіти та здатності до самовираження, художньо-творчої реалізації та об'єктивної самооцінки власних результатів. Це досягається завдяки індивідуальному підходу в навчанні та забезпеченню безбар'єрного доступу до різноманітних інформаційних ресурсів, які надають можливість у навчальному процесі викладачам донести, а здобувачам освіти набути необхідних знань, культурних та професійних патернів, естетичного досвіду культурно-мистецької діяльності, ціннісних орієнтацій у мистецтві та культурному просторі в цілому, виробити вміння сприйняття прекрасного, пошуку джерел творчого натхнення тощо.

Специфіка мистецької освіти вимагає особливих вимог до бібліотечного сервісу. Наприклад, для здобувачів освіти мистецьких спеціальностей, художників і музикантів, акторів, дизайнерів важливими є не лише текстові матеріали, а й аудіовізуальні, що вимагає надання різноманітних мультимедійних матеріалів, зокрема аудіозаписів, мультимедійних видань (електронних посібників, інтерактивних енциклопедій), презентацій, відеозаписів, музично-дидактичних ігор, нот, партитур та музичних архівів для музикантів, композиторів та диригентів, а також доступ до мультимедійних ресурсів: онлайн-енциклопедій, віртуальних галерей та турів, інтерактивних виставок, цифрових бібліотек та архівів, мистецьких цифрових колекцій художньої літератури, репродукцій і альбомів з картинами, 3D-моделей для художників і дизайнерів, архівів театральних постановок, сценаріїв і відеоматеріалів для акторів і режисерів, спеціалізованих бази даних для підтримки міждисциплінарних досліджень.

На нашу думку бібліотеки закладів вищої мистецької освіти вельми потребують принципового перегляду підходів в обслуговуванні через:

1. Розширення колекцій спеціалізованими мистецькими матеріалами: надання доступу до цифрових архівів, електронних бібліотек, галерей та мистецьких колекцій українських та закордонних інституцій пам'яті, міжнародних проєктів.

2. Інтеграцію бібліотеки в освітній процес як платформи для набуття та обміна знаннями і досвідом через організацію освітньо-професійних та мотивуючих майстер-класів, воркшопів та інших заходів.

3. Створення цифрових колекцій з використанням новітніх цифрових технологій: оцифрування творів мистецтва, надання доступу до цифрових онлайн активів, реалізацію цифрової творчості на основі оцифрованих матеріалів (підготовку творчих робіт, перфомансів, реалізація цифрової творчості на основі оцифрованих матеріалів, інтеграція доповненої (AR) та віртуальної реальності (VR), розвиток творчого контенту на основі цифрових технологій тощо).

Сервісна складова бібліотеки закладів вищої мистецької освіти має стати важливим елементом успішної реалізації освітніх траєкторій здобувачів та професійної та наукової діяльності викладачів. Орієнтація на їх потреби, активна інтеграція бібліотеки, її ресурсної складової, розширеного спектру креативних інформаційних продуктів і послуг в освітній процес та використання інноваційних цифрових технологій не лише якісно трансформує сервісний підхід у обслуговуванні учасників освітнього процесу, але й сприятиме якісному розвитку мистецької освіти в цілому, підвищить ефективність навчального процесу та надасть мотивації та підтримки творчим досягненням освітян та здобувачів освіти.

Вельми важливим у визначенні точок змін сервісної складової бібліотеки при цьому стає перматентний аналіз потреб користувачів, який дозволить визначати та створювати ресурси, продукти та послуги, які максимально відповідають їхнім вимогам. В свою чергу застосування такого

підходу до обслуговування зорієнтує та заохотить бібліотеку до постійного розвитку та вдосконалення.

За цифрових реалій основою для пошуку інноваційних методів бібліотечного обслуговування в контексті потреб здобувачів та викладачів закладу вищої мистецької освіти є:

- дослідження ефективності використання інноваційних цифрових технологій (мультимедійні технології, цифрові бібліотеки та бази даних, віртуальна реальність (VR), доповнена реальність (AR), makerspaces (творча лабораторія), хмарні технології (Google Drive, Dropbox, Microsoft Teams), мобільний застосунок і платформа онлайн-навчання (Procreate для цифрового живопису та MuseScore для створення нотаток), музичні сервіси (Miro, Figma та Soundtrap) в навчальному процесі та роботі з різноманітними ресурсами;

- визначення актуальності та надання безбар'єрного доступу до широкого спектру цифрових ресурсів власної генерації та навігація в корисних тематичних ресурсах інших учасників цифрового простору;

- інтеграція бібліотек у навчальний процес через активний супровід учасників освітнього процесу, запровадження креативних практик взаємодії, надання зручних інструментів роботи з інформацією в різноманітних форматах.

Важливою основою для реалізації сервісної компоненти є впровадження автоматизованих бібліотечних систем у діяльність бібліотек та її інтеграція з електронними каталогами та іншими цифровими ресурсами, що значно спрощує процес пошуку та отримання інформації всім учасникам освітнього процесу. На думку С. І. Яковищенко, впровадження автоматизованих бібліотечних систем у мистецьких закладах вищої освіти не лише допомагає оптимізувати внутрішні бібліотечні процеси, а й підвищує зручність користувачів, дозволяючи їм швидко і легко знаходити потрібні матеріали [9].

Іншим важливим аспектом є використання хмарних технологій, які дозволяють отримати доступ до цифрових колекцій, наукових журналів і баз

даних у будь-який час і в будь-якому місці. Особливо це стосується здобувачів освіти-мистецтвознавців, художників, музикантів, яким часто потрібен доступ до спеціалізованих ресурсів (цифрові архіви художніх галерей та музеїв, наприклад, Google Arts & Culture, The Metropolitan Museum of Art Digital Collections; платформи для доступу до графічних ресурсів та текстур, таких як Artstation, Adobe Stock, Sketchfab; нотні архіви, такі як IMSLP (Petrucci Music Library) або Boosey & Hawkes, що надають доступ до партитур як класичної, так і сучасної музики).

Цифрові ресурси, електронні книги, бази даних, мультимедійні матеріали (інтерактивна платформа Google Arts & Culture; загальноєвропейський портал Europeana (Додаток 1); цифрова платформа ProQuest Ebook Central), є незамінним інструментом для всіх учасників освітнього процесу. Вони надають доступ до унікальних матеріалів, які раніше були доступні лише у фізичному вигляді або були, а іноді й залишаються важкодоступними. Інститут досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника наголошує, що оцифрування мистецьких колекцій значно розширює можливості доступу до інформації та дозволяє використовувати ці ресурси не лише для навчання, але й для проведення наукових досліджень [10]. Цифрові архіви, бази даних та різноманітні ресурси з мистецтва мають стати основним джерелом для творчого розвитку здобувачів освіти, їх професійного становлення та наукової діяльності викладачів, а отже мають стати об'єктом керування бібліотеки закладу вищої мистецької освіти.

Інноваційні методи обслуговування користувачів, такі як віртуальні довідкові служби, онлайн-консультації, інтерактивні виставки, стануть важливими у покращенні якості та ефективності бібліотечного сервісу. Ці методи дозволяють бібліотекам бути ближчими до своїх користувачів, забезпечуючи зручність та оперативність у доступі до інформації. О. Постельжук зазначає, що впровадження віртуальних довідкових служб

значно підвищує ефективність роботи бібліотеки, оскільки дозволяє користувачам отримувати консультації у зручний для них час, незалежно від фізичного розташування [11].

Комплексне використання новітніх технологій, цифрових ресурсів та інноваційних методів бібліотечного обслуговування значно підвищить ефективність роботи бібліотек закладів вищої мистецької освіти та не лише покращить доступ до інформації, але й уможливить інтеграцію бібліотеки у навчальний процес, задовольняючи специфічні потреби здобувачів і викладачів. Це сприятиме розвитку здобувачів як фахівців у галузі мистецтва та підвищить загальний рівень науково-освітнього середовища у таких закладах.

1.2. Роль кадрового забезпечення у реалізації сервісного підходу

У зв'язку зі стрімким технологічним розвитком та зміною потреб користувачів, бібліотеки стикаються з необхідністю адаптуватися до нових викликів. Ця адаптація вимагає не лише впровадження новітніх технологій та послуг, але й розвитку відповідних навичок та компетентностей бібліотечних кадрів. Важливість ролі бібліотекарів у підтримці сервісного підходу дедалі більше актуалізується, оскільки вони є джерелом та провідниками значних змін у бібліотечно-інформаційному середовищі. Отже, розглянемо роль бібліотекарів у забезпеченні якісного обслуговування та підготовці до впровадження нових послуг у бібліотеках закладів вищої мистецької освіти більш детально.

Бібліотечні фахівці відіграють головну роль у впровадженні сервісного підходу. Вони не лише надають інформаційні послуги, але й виступають посередниками між інформаційними ресурсами та користувачами. У мистецьких вищих закладах освіти роль бібліотекарів є ще важливішою, оскільки потреби здобувачів освіти і викладачів часто є специфічними і потребують індивідуального підходу.

У сучасному цифровому середовищі бібліотекарі мають швидко адаптуватися до змін і бути готовими запропонувати нові послуги та технології. Це передбачає вивчення нових інформаційних систем, електронних ресурсів, баз даних, цифрових платформ та сервісів, а також розуміння того, як ці ресурси можуть допомогти конкретним групам користувачів, яким чином можна адаптувати їх до процесів бібліотечно-інформаційного обслуговування на навчального процесу.

Бібліотекарі є рушійною силою інновацій в бібліотеках, які опосередковано впливають на навчальний процес. Вони ініціюють впровадження підтримують реалізацію інноваційних послуг, таких як віртуальні довідкові служби, цифрові виставки, платформи для співпраці, заохочують організацію та підтримку міждисциплінарних освітніх ініціатив, таких як хакатони, конкурси цифрового мистецтва та симпозиуми, які використовують бібліотечні ресурси як основу для творчої роботи.

Це вимагає відповідного інноваційного клімату в колективі, позитивного ставлення кожного фахівця до новацій, активізації їх креативності та готовності набувати нові навички та компетентності, випробовувати, працювати колективно, бути відкритими до користувацької аудиторії, співпрацювати з нею.

Основним завданням бібліотечних фахівців у реалізації сервісного підходу є забезпечення якісних послуг, що відповідають потребам та очікуванням користувачів. Це включає в себе надання оперативної, точної та релевантної інформації, підтримку використання бібліотечних матеріалів і створення комфортного середовища для навчання, взаємодії та досліджень.

Ефективне впровадження нових послуг у бібліотеках вимагає відповідної підготовки бібліотечних фахівців. Навчання має включати як розвиток цифрових компетентностей, так і розвиток міжособистісних навичок, необхідних для впровадження сервісного підходу.

Надзвичайно важливою для бібліотекарів, які хочуть впроваджувати якісні послуги, є безперервна освіта. Існують два види навчання – формальне,

таке як відвідування професійних курсів, семінарів і тренінгів, а також неформальне через саморозвиток, участь у професійних товариствах і обмін досвідом з колегами. Важливо, щоб програми підвищення кваліфікації враховували потреби персоналу, який вивчає нові технології та інноваційні методи обслуговування, й адаптували їх до специфіки роботи бібліотек закладів вищої мистецької освіти.

Впровадження цифрових технологій часто вимагає використання спеціалізованого програмного забезпечення, баз даних та електронних ресурсів, тому бібліотечні фахівці повинні мати високий рівень цифрової грамотності. Це включає знання принципів роботи з цифровими медіа, розуміння основ інформаційної безпеки, медіаграмотності та конфіденційності, а також вміння користуватися різноманітними інструментами для створення та поширення інформації.

Надзвичайно важливою стає професійна обізнаність бібліотечних фахівців у питаннях створення цифрових ресурсів (сайту бібліотеки, електронного архіву, електронної бібліотеки, тематичного веб-навігатора та ін.), розвитку окремих цифрових колекцій та цифрового фонду в цілому. Надважливими стають «цифрові компетентності фахівців бібліотечно-інформаційної сфери діяльності, які у практичній площині пов'язуються насамперед із розробкою пошукових стратегій, оцінкою веб-сайтів, керівництвом та навчанням користувачів, інтеграцією мережевих джерел, аналізом та інтерпретацією інформації, створенням метаданих, візуалізацією й оцифруванням, розробкою інтерфейсів та порталів, а також з управлінням цифровими проектами бібліотек» [12].

Окрім цифрових навичок, бібліотекарі повинні мати добре розвинені комунікативні навички, зокрема вміння слухати, взаємодіяти, ставити запитання та встановлювати конструктивний зворотній зв'язок з користувачською аудиторією. Це особливо важливо для забезпечення сервісного підходу, який вимагає оперативного та орієнтованого на користувача підходу до надання послуг. Для забезпечення успішного

впровадження інноваційних продуктів та послуг важливо, щоб всі фахівці бібліотеки були долучені до процесу їх розробки та, за можливості, залучали користувачів (на рівні пошуку ідеї нової послуги, реалізації певних процесів оцифрування фонду тощо). Такий підхід не лише покращує розуміння нової послуги, але й мотивує користувачів користуватися нею. Після запровадження нової послуги важливо постійно відстежувати, аналізувати та оцінювати її ефективність. Співробітники бібліотеки можуть бути залучені до збору та аналізу даних про використання нової послуги, оцінки її впливу на задоволеність користувачів і надання рекомендацій щодо подальшого вдосконалення.

Роль бібліотечних працівників у підтримці сервісного підходу та впровадженні нових послуг є ключовою для успішного функціонування бібліотек закладів вищої мистецької освіти. Здатність адаптуватися до змін, впроваджувати інновації та надавати якісні послуги визначає, наскільки ефективно бібліотеки можуть відповідати на виклики сучасного інформаційного середовища. Підготовка бібліотечного персоналу має бути комплексною і включати розвиток як цифрових компетентностей, так і міжособистісних навичок, які дозволять їм ефективно впроваджувати та підтримувати нові послуги.

РОЗДІЛ 2.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СЕРВІСНИХ ІННОВАЦІЙ БІБЛІОТЕК ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

2.1. Впроваджених сервісних інновацій в бібліотеках вищої мистецької освіти країн Європейського союзу

У сучасному глобалізованому світі бібліотеки закладів вищої мистецької освіти відіграють важливу роль у забезпеченні доступу до інформації, наданні інформаційних ресурсів та підтримці дослідницької і творчої діяльності. Застосування сервісних інновацій у цих бібліотеках є важливим чинником підвищення якості обслуговування користувачів, зокрема здобувачів та викладачів, які працюють у сфері мистецтв. У країнах Європейського Союзу (далі – ЄС) впровадження нових технологій та інноваційних методів обслуговування є ключовим елементом розвитку бібліотек закладів вищої мистецької освіти.

У країнах ЄС інтеграція цифрових технологій стала важливим напрямом розвитку бібліотек закладів вищої мистецької освіти. Важливою інновацією є створення та підтримка електронних бібліотек, які надають доступ до електронних книг, журналів, баз даних, мультимедійних матеріалів та інших ресурсів. Наприклад, така цифрова бібліотека, як Europeana (Додаток 1), надає доступ до 58 млн цифрових культурних артефактів, важливих для здобувачів і дослідників мистецтва [13].

Віртуальні довідкові служби стають дедалі популярнішими в бібліотеках мистецьких інституцій ЄС. Ці послуги дозволяють здобувачам освіти і викладачам отримувати допомогу і поради в режимі реального часу через чат, електронну пошту і відео. Наприклад, бібліотека Університету образотворчих мистецтв в Італії (*University of Bologna*) (Додаток 2) активно впроваджує віртуальну довідкову службу, яка значно підвищує рівень доступності інформації незалежно від місцезнаходження користувача [14].

Важливим елементом інноваційного розвитку бібліотек мистецьких вишів ЄС є впровадження мобільних застосунків, які дозволяють користувачам отримувати доступ до бібліотечних матеріалів, замовляти книги, продовжувати підписку та отримувати сповіщення про нові надходження, займатися цифровою творчістю, вивчати мистецтво та ін.

Наприклад, застосунок BiblioU (Париж, Франція) (Додаток 3) використовується в університеті мистецтв для доступу до електронних книг, баз даних та мультимедійних ресурсів, включає інтерактивні навчальні матеріали, аудіокниги з історії мистецтва [15]. NaxosMusicLibraryApp (Додаток 3) – спеціальний застосунок з доступом до великої бази даних музичних творів, що використовуються здобувачами освіти музичних академій, таких як Ганноверська вища школа музики, театру та медіа (Німеччина) [16].

Багато бібліотек мистецьких інституцій ЄС створили спеціальні простори для заохочення творчої діяльності здобувачів освіти та викладачів. Ці простори, відомі як Meiker spaces, пропонують можливості для роботи з новітніми технологіями, такими як 3D-друк, віртуальна реальність і графічний дизайн. Амстердамський університет мистецтв (*Amsterdam University of the Arts*) (Додаток 5), наприклад, має цифровий мистецький простір, де студенти можуть експериментувати з різними техніками і технологіями, що значно розширює їхні творчі можливості [17].

Впровадження сервісних інновацій у бібліотеках закладів вищої мистецької освіти ЄС має значний вплив на рівень обслуговування користувачів:

- впровадження електронних бібліотек і мобільних застосунків дозволило всім учасникам освітнього процесу отримати доступ до багатьох джерел інформації незалежно від часу і місця;
- мобільні застосунки, персоналізовані послуги та віртуальні довідкові служби спрощують взаємодію між користувачами та бібліотеками, роблячи її швидшою та зручнішою, що значно підвищує загальну

задоволеність користувачів і сприяє більш ефективному використанню бібліотечних ресурсів;

– створюючи інноваційні простори, бібліотеки мистецьких інституцій ЄС стали центрами творчості, де здобувачі освіти та викладачі можуть експериментувати з новими техніками та методами роботи. Такий підхід сприяє розвитку нових підходів до мистецтва й освіти та заохочує міждисциплінарну співпрацю;

– надання новітніх послуг у бібліотеках позитивно впливає на академічну успішність здобувачів освіти. Користувачі мають доступ до ширшого спектру ресурсів, глибше вивчають дисципліни, розвивають критичне мислення та креативність.

2.2. Вдосконалення бібліотечного сервісу в закладах вищої мистецької освіти Великої Британії та США

Покращення бібліотечного обслуговування в закладах вищої мистецької освіти Англії та США має значний вплив на якість усього процесу викладання та навчання. Ці країни є лідерами в інноваційному розвитку бібліотек, орієнтованих на підтримку творчих та академічних потреб здобувачів освіти і викладачів. Бібліотеки закладів вищої мистецької освіти тут функціонують не лише як центри доступу до інформації, але й як інноваційні простори, що підтримують міждисциплінарне навчання, надають цифрові інструменти для творчої діяльності та реалізують дистанційні послуги.

Одним з основних інноваційних елементів бібліотечних послуг у Великій Британії є розвиток цифрових бібліотек.

Університети Великої Британії, такі як Лондонський університет мистецтв (*University of the Arts London*) (Додаток 4), створили зручний та ефективний інструмент для роботи користувачів з інформацією, пропонуючи мобільні застосунки, що забезпечують персоналізований доступ до ресурсів

та послуг. Усі бібліотеки університетського комплексу пропонують гнучкі робочі простори, навчальні зони з аксесуарами, такими як світлові столи та фарбувальні камери, а також цифрові послуги, такі як: прокат ноутбуків, друк та доступ до ключового програмного забезпечення. Наприклад, інноваційний простір Camberwell, призначений для створення мультимедійного контенту, що дозволяє академічній спільноті працювати з новітніми технологіями, такими як 3D-друк, віртуальна реальність та інструменти для анімації, розташований на першому поверсі у внутрішньому дворіку за межами бібліотеки і доступний 24 години на добу, цілий рік [18].

Головна особливість бібліотечних послуг у закладах вищої мистецької освіти Великої Британії – підтримка творчих практик. У бібліотеках здобувачі освіти мають доступ до спеціалізованих інструментів для графічного дизайну, анімації, відеомонтажу та інших медіа. Це дозволяє експериментувати з новими технологіями, не виходячи з бібліотеки.

Ще однією важливою особливістю розширених бібліотечних послуг є сприяння міждисциплінарній співпраці. Реалізовується в бібліотеках за допомогою спеціальних проєктів та заходів, які заохочують співпрацю між здобувачами освіти різних факультетів та відділів. Наприклад, бібліотека Королівського коледжу мистецтв (*Royal College of Art*) (Додаток 6) допомагає розвивати навички командної роботи та міждисциплінарної взаємодії, надаючи студентам можливість працювати над спільними творчими проєктами за допомогою ресурсів і підтримки бібліотекарів [19].

У США заклади вищої мистецької освіти, такі як Школа дизайну Род-Айленду (*Rhode Island School of Design*) (Додаток 7) та Інститут Пратта (*Pratt Institute*) (Додаток 7), добре відомі тим, що пропонують інноваційні бібліотечні простори, такі як «мейкерспейси» та цифрові лабораторії [20]. Простори дозволяють здобувачам освіти експериментувати з новітніми технологіями та інструментами, такими як 3D-друк, електроніка та цифрова скульптура, щоб розвивати свої творчі навички та підтримувати інноваційні підходи до мистецької практики. Доступність ресурсів значно розширює

можливості у роботі над проектами та сприяє інтеграції технологій у мистецтво [21].

У США особлива увага приділяється цифровим колекціям і мультимедійним ресурсам. Наприклад, бібліотека Школи візуальних мистецтв (*School of Visual Arts*) (Додаток 8) надає здобувачам освіти доступ до всеосяжної бази даних цифрових зображень, відео- та аудіоресурсів для досліджень і творчої роботи. Послуга значно розширює спектр ресурсів, доступних академічній спільноті, і дозволяє працювати з рідкісними або спеціалізованими матеріалами без необхідності фізичного доступу до бібліотеки кампусу [22].

Реагування на потреби здобувачів освіти і викладачів у дистанційній освіті США знайшло своє відображення в розвитку бібліотечних послуг, які підтримують онлайн-навчання. Наприклад, впровадження віртуальних довідкових служб, платформ для віддаленого доступу до матеріалів та систем управління навчанням, інтегрованих з бібліотечними фондами. Послуги забезпечують всім учасникам освітнього процесу безперервний доступ до інформації та ресурсів незалежно від їхнього фізичного місцезнаходження.

Цифрові ресурси та інноваційні простори надають інструменти, необхідні для поглиблених досліджень, експериментів і творчих пошуків, а здобувачі освіти створюють вищий рівень залучення до міждисциплінарних проектів і показували кращі результати при виконанні підсумкових завдань.

Покращені бібліотечні послуги також сприяють розвитку самостійного навчання, важливого аспекту мистецької освіти. Мобільний доступ до матеріалів, цифрових колекцій та спеціалізованих інструментів дозволяє здобувачам освіти поглиблювати свої знання самостійно. Відбувається підвищення мотивації до навчання і розвитку самодисципліни та навичок управління часом.

Бібліотечні послуги, такі як доступ до новітніх технологій у мейкерському просторі, допомагають розвивати інноваційне мислення та творчість, надаючи учасникам освітнього процесу можливість

експериментувати з різними матеріалами та технологіями. Особливого значення послуги набувають для здобувачів освіти закладів вищої мистецької освіти, де навчальний процес базується на практичній творчій діяльності.

Отже, підсумовуючи вище зазначене варто підкреслити, що:

- впровадження нових бібліотечних послуг, таких як цифрові платформи, спеціалізовані мультимедійні простори та віддалений доступ до інформаційних ресурсів, значно підвищують доступність інформації, дозволяють користувачам бібліотек отримати доступ до потрібних їм матеріалів незалежно від часу і місця, а також значно підвищують рівень обслуговування і задоволення потреб користувачів;

- сервіси інноваційних просторів заохочують критичне мислення, самостійне прийняття рішень та співпрацю між здобувачами освіти з різних дисциплін і є важливим компонентом сучасної мистецької освіти;

- здобувачі освіти, які активно використовують бібліотечні ресурси та простори, демонструють вищу продуктивність у навчанні та досягають кращих результатів у своїх проектах і дослідженнях. Це стосується як теоретичних, так і практичних аспектів навчання;

- з поширенням дистанційного та змішаного навчання бібліотеки закладів вищої мистецької освіти адаптували свої послуги для підтримки та забезпечення потреб користувачів. Віртуальні довідкові служби та цифрові колекції забезпечують безперервний доступ до матеріалів і навчальних ресурсів, сприяючи безперервності та ефективності навчального процесу;

- надаючи доступ до новітніх технологій і мультимедійних ресурсів, бібліотеки створюють унікальні можливості для творчих експериментів, які дають змогу здобувачам освіти не лише демонструвати високі академічні результати, а й розвивати інноваційне мислення, яке є основою для успіху в мистецтві;

- впровадження розширених бібліотечних послуг позитивно впливає на загальну якість освіти у закладах вищої мистецької освіти Великої Британії та США. Інновації не лише забезпечують доступ до інформації, але

й сприяють розвитку нових підходів до навчання, творчості та досліджень, задовольняють як академічні, так і практичні потреби здобувачів освіти і готують їх до сучасного професійного середовища.

– розширені бібліотечні послуги надають студентам та викладачам доступ до ширшого спектру матеріалів, які підтримують міждисциплінарне навчання та творчі проекти. Це, у свою чергу, сприяє глибшому засвоєнню знань, заохочує інноваційні підходи до навчання та досліджень, розвиває вміння самостійно здобувати інформацію та готувати складні творчі роботи.

2.3. Сервісний підхід в бібліотеках закладів вищої мистецької освіти України

Вища мистецька освіта в Україні має багаті традиції і потребує професійної інфраструктури для підтримки творчих та академічних потреб здобувачів освіти і викладачів. Бібліотеки закладів вищої мистецької освіти відіграють важливу роль у забезпеченні доступу до ресурсів музичного, театрального та циркового мистецтва, які підтримують професійне навчання. Для бібліотек закладів вищої мистецької освіти України використання інформаційних технологій є важливою умовою підвищення якості обслуговування користувачів та підтримки освітньої і творчої діяльності. Отже, проаналізуємо потенціал використання сучасних інформаційних технологій у бібліотеках мистецьких інституцій України з акцентом на інноваційних послугах, цифрових ресурсах та інтеграції у світові бібліотечні мережі.

Одним з основних напрямків використання інформаційних технологій є створення та розвиток електронних бібліотек. Електронні бібліотеки в українських закладах вищої мистецької освіти надають доступ до цифрових колекцій, включаючи академічні публікації, художні каталоги, зображення, відео та інші мультимедійні ресурси. Важливу роль у розвитку електронних бібліотек відіграють системи управління бібліотечними ресурсами (ІБС), такі

як Koha та УФД, які використовуються для автоматизації бібліотечних процесів та доступу до електронних ресурсів.

Наприклад, Наукова бібліотека Харківської державної академії культури (далі – ХДАК) (Додаток 9) надає доступ до електронних каталогів і спеціалізованих баз даних, якими здобувачі освіти та науковці мистецьких спеціальностей можуть користуватися протягом усього навчання [23]. Однак, через обмежене фінансування та недостатню технічну інфраструктуру, розвиток електронних бібліотек у багатьох закладів вищої мистецької освіти все ще перебуває на початковому етапі.

Мультимедійні ресурси, включаючи зображення, відео та інтерактивний контент, є важливою складовою навчального процесу в мистецьких закладах освіти. Сучасні цифрові бібліотеки можуть надати доступ до спеціалізованих баз даних мистецьких матеріалів, де здобувачі освіти та викладачі мають доступ до тисяч цифрових зображень творів мистецтва, архітектури та дизайну. Наприклад, Київський державний університет культури і мистецтв активно інтегрує мультимедійні ресурси в бібліотечні послуги (Додаток 9), надаючи доступ до власних цифрових продуктів, таких як: бібліотрансформер, курс інформаційної грамотності, буктрейлери, віртуальна екскурсія, інтерактивні вікторини, інтерактивні плакати, лонгриди, електронні журнали, презентації, відеоновини [24]. Такі ресурси значно розширюють можливості для здобувачів освіти досліджувати різні види мистецтва та їхню взаємодію з сучасними технологіями.

Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової – один з провідних закладів вищої музичної освіти України, відомий своїми традиціями музичної освіти. Бібліотека Академії (Додаток 10) активно використовує сучасні інформаційні технології для підтримки навчального процесу та творчих досліджень здобувачів освіти. Завдяки цьому каталогу користувачі мають доступ до цифрових версій партитур, музичних записів та іншої фахової літератури. Вони також мають доступ до електронних баз даних, що спеціалізуються на музичній літературі, таких як Naxos Music

Library, які надають доступ до музичних записів різних жанрів та періодів. Участь у міжнародних дослідницьких проектах є важливим кроком для Академії та забезпечує інтеграцію бібліотеки у світову музичну спільноту [25].

Національна музична академія України імені П. І. Чайковського (далі – НМАУ) є одним з найстаріших музичних навчальних закладів Східної Європи, а її бібліотека – важливим центром збереження та поширення музичної спадщини. Впровадження інформаційних технологій в НМАУ має на меті зберегти унікальний архів та забезпечити доступ до сучасних інформаційних ресурсів. Бібліотека НМАУ (Додаток 10) бере активну участь у створенні цифрових колекцій старовинних партитур та рідкісних рукописів, організовує круглі столи для інформаційної підтримки бібліотекарів [26].

Бібліотека Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтв (далі – КМАЕЦМ) орієнтована на підтримку творчої та навчальної діяльності здобувачів освіти, які займаються естрадним та цирковим мистецтвом. Завдяки впровадженню сучасних інформаційних технологій бібліотека надає цілодобовий доступ до спеціалізованих матеріалів, інтерактивних електронних ресурсів, наукового та науково-методичного напрямку [27]. Бібліотека КМАЕЦМ (Додаток 11) бере активну участь у створенні мультимедійної бібліотечної колекції, яка включає відеозаписи концертів, вистав та циркових шоу. Ці матеріали є цінними для здобувачів освіти та науковців-мистецтвознавців, які вивчають практичні аспекти сценічного мистецтва та циркової діяльності [28]. Усі учасники освітнього процесу мають доступ до електронної бібліотеки, яка містить 25 рубрик, та тисячі файлів оцифрованих видань, за допомогою особистої корпоративної пошти КМАЕЦМ (Додаток 11).

Інноваційні послуги, такі як «мейкерспейси», мають великий потенціал для впровадження в бібліотеках українських мистецьких інституцій. Мейкерспейс у бібліотеці (від англ. makerspaces – простір для творення) – публічна майстерня, створена в бібліотечному просторі з метою згуртування

творчих і зацікавлених відвідувачів задля їхнього навчання і розвитку із залученням інформаційних ресурсів бібліотеки та творчого потенціалу її персоналу; місце для спільного творення певних продуктів, ігор, лабораторних дослідів, наукових досліджень, обладнане необхідними інструментами, технологіями і ресурсами; освітньо-креативне середовище для лекцій, семінарів, зустрічей з людьми, які вміють і творити, і навчати творчості інших [29]. Вони допомагають розвивати інноваційні навички студентів і заохочують міждисциплінарну співпрацю.

В Україні, де багато мистецьких інституцій ще не мають таких просторів, впровадження мейкерспейсів може стати важливим кроком до модернізації бібліотечних послуг. Наприклад, Львівська національна академія мистецтв має потенціал для розвитку такого простору, оскільки вона зосереджена на новітніх технологіях у дизайні та медіамистецтві [30].

Інтеграція бібліотек українських закладів вищої мистецької освіти у глобальні бібліотечні мережі, такі як WorldCat та європейські бібліотеки, створює можливості для обміну інформацією та доступу до світових ресурсів. Особливо важливо для мистецької освіти, яка потребує доступу до міжнародних колекцій, архівів і каталогів для вивчення культурних контекстів і розвитку міжкультурного діалогу.

Хмарні технології є важливим інструментом для розвитку дистанційних послуг у бібліотеках. Бібліотеки закладів вищої мистецької освіти України можуть використовувати хмарні сервіси для створення віртуальних читальних залів, надання доступу до матеріалів через Інтернет та організації дистанційних консультацій. Сьогодні, все більше інституцій потребують спеціалізованого навчання хмарним технологіям, тож Міністерство освіти і науки України спільно з Google запускають безкоштовну програму «Google Cloud: впевнений старт кар'єри», яка розпочинається у вересні 2024 року. Програма спрямована на розвиток навичок у сфері хмарних технологій і доступна для здобувачів освіти та викладачів.

Програма включає такі напрями навчання:

1. Google Cloud Digital Leader: базове розуміння хмарних концепцій та можливостей Google Cloud для гуманітарних спеціальностей.
2. Google Cloud Engineering: глибоке вивчення хмарної інфраструктури з підготовкою до професій хмарного або DevOps інженера.
3. Google Cloud Data Analytics: аналіз і обробка даних у хмарі.
4. Google Cloud Computing Foundations: технічний фундамент у хмарних обчисленнях.
5. Google Cloud Cybersecurity: захист хмарних середовищ від загроз.
6. Google Cloud GenAI: генеративний штучний інтелект та його застосування [31].

Проект-навчання з використання хмарних технологій дає змогу здобувачам освіти дистанційно отримувати доступ до цифрових колекцій та консультації бібліотекарів онлайн, що покращує рівень обслуговування бібліотечно-інформаційними ресурсами.

Незважаючи на можливості, які пропонують бібліотеки закладів вищої мистецької освіти України, впровадження інформаційних технологій стикається з низкою викликів. Однією з найважливіших проблем, що стоять на шляху впровадження новітніх інформаційних технологій у бібліотеках закладів вищої мистецької освіти України, є недостатнє фінансування та обмеженість технічних ресурсів. Ці фактори ускладнюють процес впровадження сучасних технологій, таких як електронні бібліотеки, мультимедійні платформи та інтеграція електронних баз даних. Крім того, великою проблемою залишається недостатня підготовка бібліотечного персоналу до використання нових технологій та надання відповідних послуг.

Для вирішення цієї проблеми слід зробити акцент на розвитку співпраці з міжнародними організаціями та фондами, які підтримують діджиталізацію освітнього процесу та залучення грантових програм для модернізації технологічної інфраструктури бібліотек.

Оцифровуючи ресурси, створюючи мультимедійні бібліотеки, застосовуючи хмарні технології та інтегруючись з міжнародними базами

даних, здобувачі освіти та викладачі можуть отримати доступ до найсучасніших інформаційних ресурсів, необхідних їм для успішного навчання та творчої діяльності. Крім того, слід забезпечити систематичне навчання працівників бібліотек сучасним технологіям через участь у професійних тренінгах, семінарах та міжнародних стажуваннях.

Сервісний підхід у бібліотеках закладів вищої мистецької освіти України має забезпечувати орієнтацію на потреби здобувачів, викладачів та дослідників. Це можливо досягнути за рахунок впровадження інноваційних продуктів і послуг, що відповідають сучасним цифровим тенденціям:

1. Створення цифрових копій книг, журналів та музичних партитур, які потрібно зберегти через старіння оригіналу.

2. Вільний доступ до цифрових ресурсів, баз даних, таких як JSTOR, EBSCOhost, Oxford Art Online або IMSLP (електронні книги та журнали, з доступом до мистецтва, музики та наукових матеріалів).

3. Створення Makerspaces, простору з обладнанням для творчих експериментів (3d-принтери, графічні планшети, інструменти для роботи з текстилем і керамікою).

4. Створення медіа-лабораторій, професійних кімнат для створення мультимедійних проєктів, експлуатації аудіо- та відеообладнання, редагування та графічних програм (Final Cut Pro, Adobe Creative Suite).

5. Організація інформаційної грамотності (навчання роботі з електронними ресурсами, пошуку інформації та бібліографічному дизайну, допомога у виборі літератури, заміток та інших матеріалів для курсів і дипломних проєктів).

6. Організація виставок та перформансів, які забезпечують підтримку студентських мистецьких проєктів (організація виставок у фізичному та цифровому форматі).

7. Використання бібліотечних ресурсів для створення творчих конкурсів та фестивалів, що поєднують мистецтво та технології.

8. Закупівля матеріалів для користувачів з особливими потребами (аудіокниги, адаптивні шрифти, тактильні карти, графічні матеріали та інші ресурси).

Такі продукти та послуги інтегрують бібліотеку в сучасне мистецьке та освітнє середовище, сприяючи розвитку творчих, дослідницьких та освітніх можливостей для користувачів, відповідають вимогам часу та сприяють інноваційному розвитку як бібліотек, так і мистецької освіти в Україні.

ВИСНОВКИ

З урахуванням викладеного в межах цього дослідження ми дійшли висновків, а саме:

1. Впровадження сервісного підходу в бібліотеках закладів вищої мистецької освіти означає перехід від традиційної моделі обслуговування до більш клієнтоорієнтованої системи, що базується на потребах та очікуваннях користувачів. У закладах вищої мистецької освіти це означає не лише надання доступу до базових ресурсів, таких як книги, ноты та архівні матеріали, але й створення спеціалізованих просторів для творчих занять, інтерактивних медіа-ресурсів та мультимедійних колекцій. Такий підхід не лише підвищує задоволеність користувачів, але й робить бібліотеку невід'ємною частиною освітнього процесу. Як наслідок, бібліотеки не лише забезпечують доступ до інформації, але й стають місцем для обміну, співпраці та розробки міждисциплінарних проектів.

2. Оцифрування архівів, електронні каталоги, доступ до електронних ресурсів, таких як бази даних музичних творів, відеоархівів та мультимедійних матеріалів, є важливими елементами підвищення якості обслуговування користувачів. Наприклад, у таких ЗВО, як Національна музична академія ім. П. І. Чайковського та Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва в Україні, цифрові ресурси надають здобувачам освіти віддалений доступ до музики та музичних матеріалів, що особливо важливо в умовах гібридного навчання. Крім того, інтеграція хмарних технологій значно підвищила доступність бібліотечних ресурсів, забезпечивши зручний доступ до матеріалів у будь-який час і в будь-якому місці. Це дозволяє більш ефективно та гнучко взаємодіяти з користувачами.

3. Дослідження бібліотек закладів вищої мистецької освіти Європейського Союзу, США та Великої Британії показало, що в цих країнах інновації в обслуговуванні та використанні новітніх технологій значно покращили навчальний процес і підвищили рівень сервісу. Наприклад,

впровадження сервісних підходів у бібліотеках США допомагає здобувачам освіти розвивати практичні навички, творчі здібності та брати участь у міждисциплінарних проектах. Такі інновації показують, що бібліотеки є не просто сховищами інформації, а й активними учасниками освітнього процесу і можуть заохочувати інноваційні підходи до навчання та досліджень. Поєднання вдосконалених бібліотечних послуг з новітніми технологіями покращує якість взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу і заохочує до творчої співпраці.

4. Ключовим елементом успішного впровадження сервісного підходу та новітніх технологій є професійна підготовка бібліотечного персоналу. Бібліотечні працівники мають володіти сучасними технічними знаннями, вміти адаптуватися до нових технологій та швидко реагувати на мінливі потреби користувачів. Навчання новітнім технологіям, відвідування міжнародних семінарів та конференцій, обмін досвідом з колегами за кордоном - важливі кроки у підвищенні ефективності роботи бібліотекарів. Це дозволить їм розширити спектр послуг, які вони пропонують, і відповідати найсучаснішим вимогам.

5. Впровадження нових бібліотечних послуг і технологій має безпосередній вплив на загальну якість мистецької освіти. Здобувачі освіти отримають доступ до ширшого кола ресурсів, зможуть розвивати свою творчість, співпрацювати з іншими дисциплінами та проводити комплексні дослідження. Отже, використання сервісного підходу та сучасних технологій у бібліотеках закладів вищої мистецької освіти було визначено як важливий чинник підвищення якості освітнього процесу. Інновації в бібліотечній сфері сприяють покращенню доступу до інформації, розвитку творчого потенціалу здобувачів освіти та викладачів, розширенню можливостей для проведення наукових досліджень. Інтеграція міжнародного досвіду з українською практикою підвищить конкурентоспроможність українських мистецьких інституцій на міжнародній арені та сприятиме розвитку системи бібліотечного обслуговування в сучасному інформаційному суспільстві.

Список використаних джерел

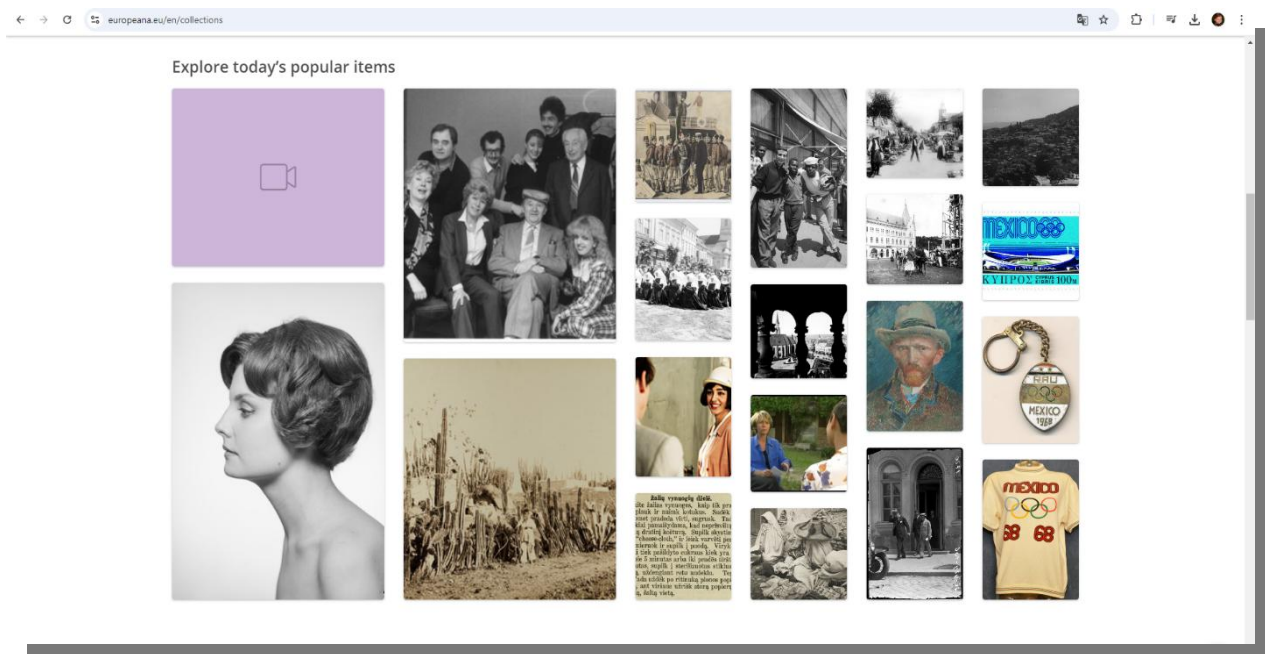
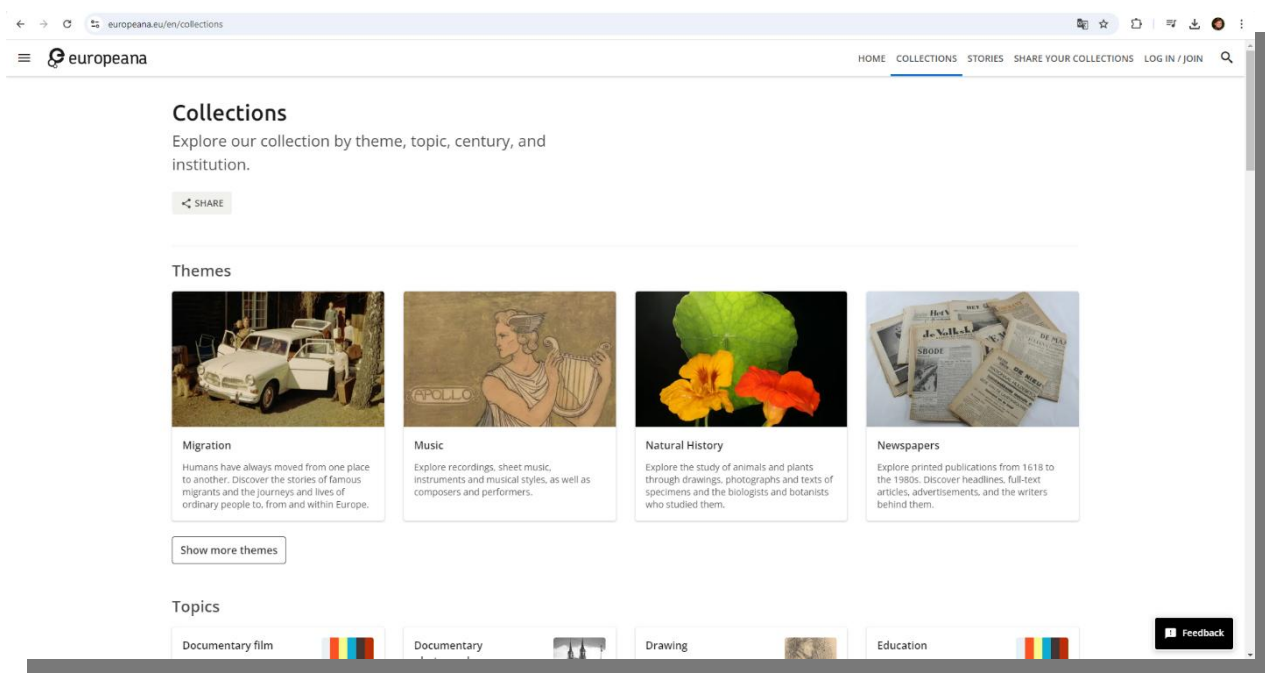
1. Горовий В. М. Електронні цифрові технології в поліпшенні обслуговування користувачів бібліотек. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2022. Вип. 65. С. 121–136.
2. Злигостєв С. І. Вплив процесу цифровізації на роботу бібліотек закладів вищої освіти. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2022. Вип. 65. С. 217–226.
3. Мар'їна О. Ю. Бібліотека в цифровому просторі: монографія. Харків: ХДАК, 2017. 326 с.
4. Мар'їна О. Ю. Цифрова ера культурної спадщини. Культурологія та соціальні комунікації : інноваційні стратегії розвитку : матеріали міжнар. наук. конф. (18-19 листопада 2021 р.). Харків, 2021. – С. 124-125.
5. Давидова І. О., Мар'їна О. Ю. Сучасний стан цифрової модернізації бібліотек України. *Молодий вчений*. 2018. № 11. С. 1001–1005.
6. Скрипник В. В. Інноваційні підходи до популяризації та використання мистецької літератури у бібліотеках закладів вищої освіти. *Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття: матеріали міжнар. наук. конф. молодих учених (18-19 квітня 2024 р.)*. Харків, 2024. С. 130–131.
7. Григорєвська О. В., Матвійчук О. Є., Вараксіна Н. В., Кропочева Н. М., Бойко С. Т. Інформаційні ресурси бібліотек закладів освіти: формування та використання: практ. посіб. Вінниця, 2022. 181 с.
8. Сучасні форми і методи забезпечення інформаційних потреб користувачів освітянських бібліотек. Методичні рекомендації URL: https://dnrb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/11/Method_Modern_forms_and_methods.pdf. (дата звернення: 19.08.2024)
9. Яковищенко С. І. 2024. Інструменти автоматизації бібліотечних процесів закладів вищої освіти. Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері: матеріали всеук. наук. студ. конф. (15 квітня 2020 р.). Вінниця, 2020. С. 71–73.

10. Інститут досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів ЛННБ України імені В. Стефаніка. URL: <https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/pro-biblioteku/struktura-biblioteki/instytut-doslidzhen-bibliotechnyh-mystetskyh-resursiv/> (дата звернення: 22.08.2024).
11. Постельжук О. Віртуальна довідкова служба як інструмент задоволення інформаційних потреб користувачів. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. 2015. Вип. 41. С. 455–466.
12. Давидова І. О., Мар'їна О. Ю. Розвиток цифрових компетентностей студентів бібліотечних спеціальностей. DOI: 10.31866/2616-7654.6.2020.218614
13. Europeana. Collections. URL: <https://www.europeana.eu/en/collections> (дата звернення: 27.08.2024).
14. University of Bologna. Virtual Reference Services in Art Education Libraries. URL: <https://sba.unibo.it/it/almare/collezioni/collezioni-almare> (дата звернення: 27.08.2024).
15. BiblioU. URL: <https://bibliu.com/> (дата звернення: 18.11.2024).
16. Naxos Music Library App. URL: <https://assets.naxosmusiclibrary.com/shared/files/NML/en/MobileAccess/> (дата звернення: 18.11.2024).
17. Amsterdam University of the Arts. Digital Arts Spaces and Creative Technologies. URL: <https://www.ahk.nl/welkom/> (дата звернення: 27.08.2024).
18. University of the Arts London. Digital support. URL: <https://www.arts.ac.uk/students/library-services/using-the-libraries/digital-support> (дата звернення: 27.08.2024).
19. Royal College of Art. Visual Communication Students Explore the Future of the Book. URL: <https://www.rca.ac.uk/news-and-events/news/visual-communication-students-explore-the-future-of-the-book/> (дата звернення: 27.08.2024).
20. Fleet Library. About the Library. URL: <https://library.risd.edu/about/library.html> (дата звернення: 27.08.2024).

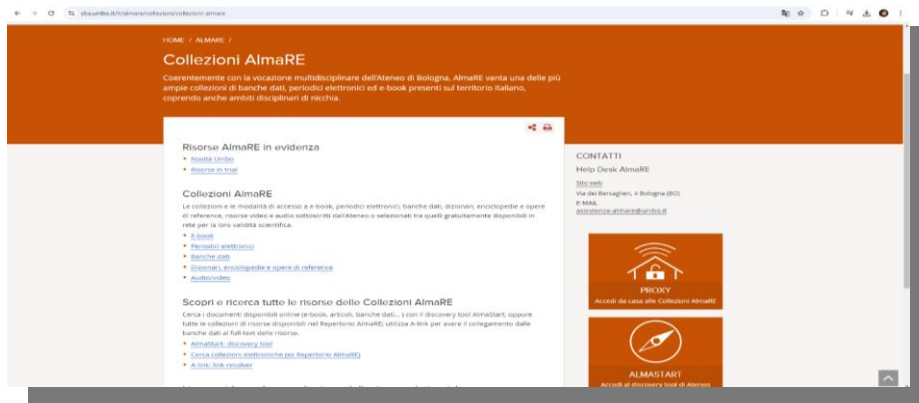
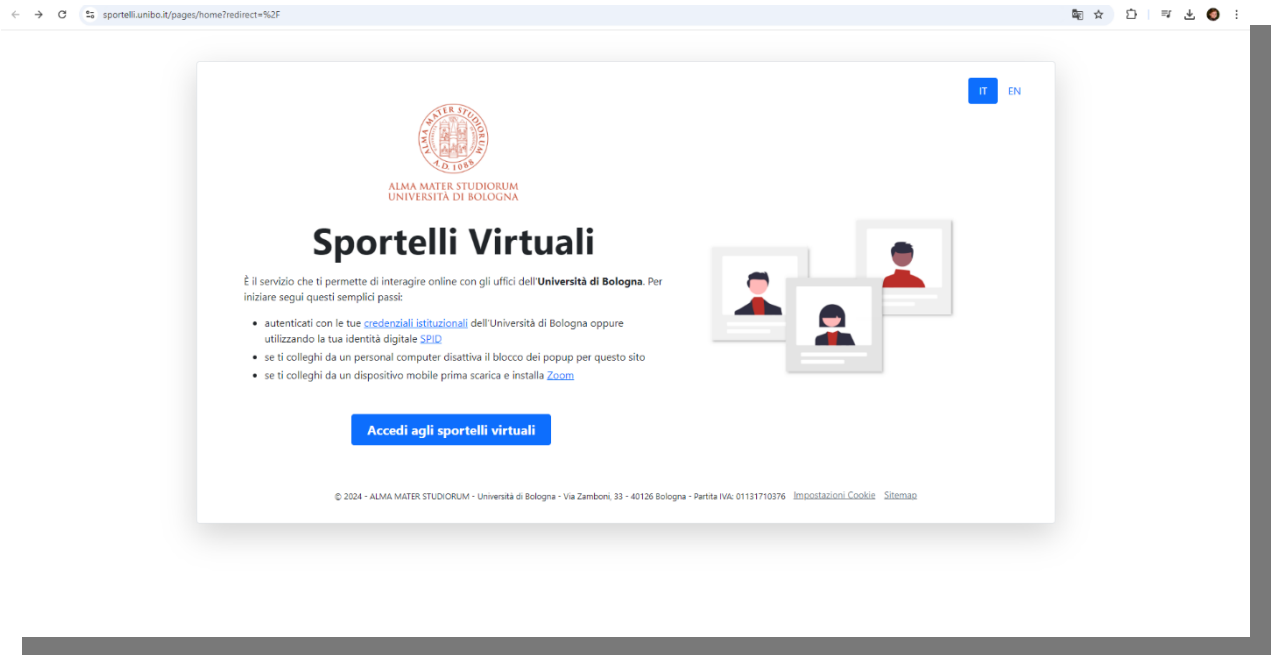
21. Pratt Institute. Services. URL: https://library.pratt.edu/services/?_ga=2.190584936.2119253799.1726476926-1438414345.1726476926 (дата звернення: 27.08.2024).
22. School of Visual Arts. Online Resources and Services: Ebooks. URL: <https://sva.libguides.com/onlineresources> (дата звернення: 27.08.2024).
23. Репозиторій ХДАК. URL: <http://195.20.96.242:5028/khkdkak-xmlui/> (дата звернення: 27.08.2024).
24. Наукова бібліотека КНУКіМ. Цифрові продукти / Digital products. URL: <https://lib.knukim.edu.ua/media-produkti/> (дата звернення: 27.08.2024).
25. Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової. Бібліотека. Електронні ресурси. URL: <https://odma.edu.ua/biblioteka/elektronni-resursy/> (дата звернення: 27.08.2024).
26. Бібліотека Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Круглий стіл «Твори українських композиторів у фонді бібліотеки НМАУ ім. П. І. Чайковського: комплектування, збереження та оцифрування». URL: <https://lib.knmau.com.ua/%d0%ba%d1%80%d1%83%d0%b3%d0%bb%d0%b8%d0%b9-%d1%81%d1%82%d1%96%d0%bb-%d1%82%d0%b2%d0%be%d1%80%d0%b8-%d1%83%d0%ba%d1%80%d0%b0%d1%97%d0%bd%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d1%85-%d0%ba%d0%be%d0%bc%d0%bf/> (дата звернення: 27.08.2024).
27. Бібліотека КМАЕЦМ. Науковий репозитарій. URL: <https://kmaesm.edu.ua/naukovuj-repozytarij> (дата звернення: 27.08.2024).
28. Бібліотека КМАЕЦМ. Творчий репозитарій. URL: <https://kmaesm.edu.ua/tvorchuj-repozytarij> (дата звернення: 27.08.2024).
29. Українська бібліотечна енциклопедія. Мейкерспейс. URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%9C%D0%B5%D0%B9%D0%BA%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81> (дата звернення: 27.08.2024).

30. Про Львівську Національну Академію Мистецтв. URL: <https://lnam.edu.ua/uk/history.html> (дата звернення: 27.08.2024).
31. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури. Для здобувачів освіти та науково-педагогічних, педагогічних працівників від компанії Google. URL: <https://naoma.edu.ua/news/navchannia/dlya-zdobuvachiv-osvity-ta-naukovo-pedagogichnyh-pedagogichnyh-praczivnykiv-vid-kompaniyi-google/> (дата звернення: 27.08.2024).

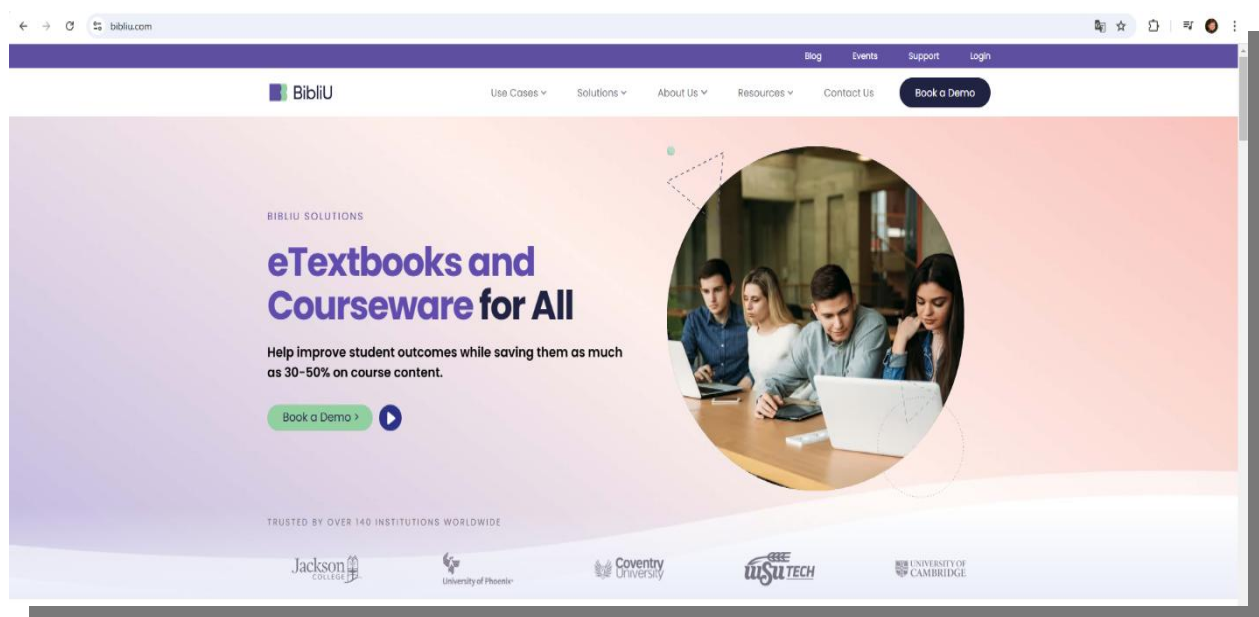
Цифрова бібліотека «Еуропеана»

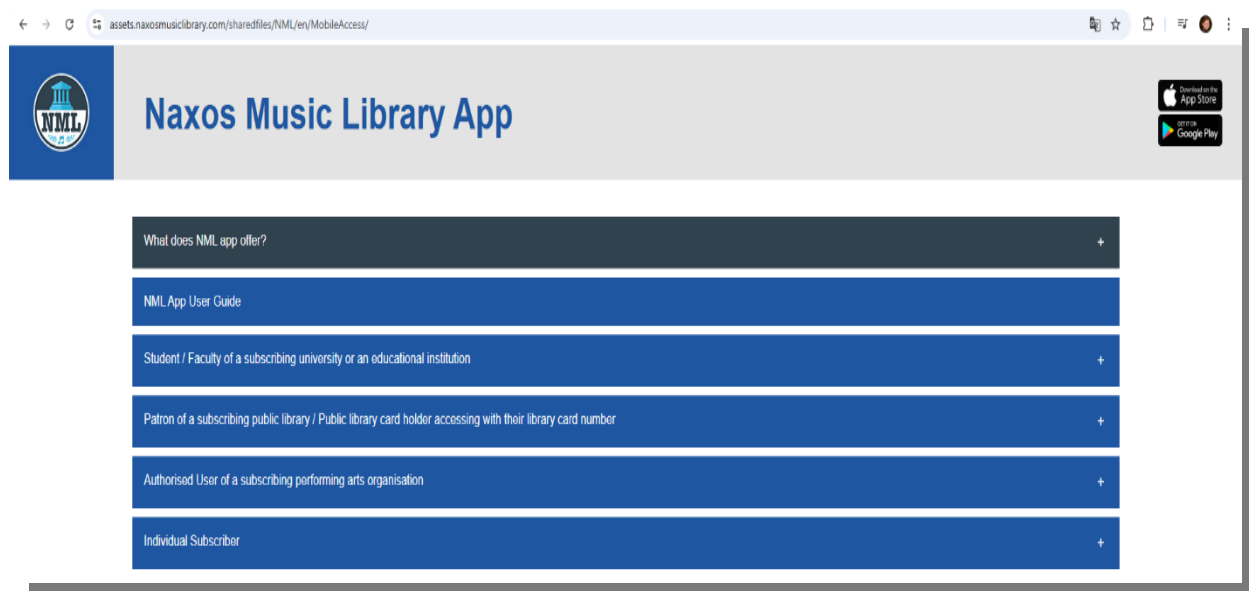
Сайт «University of Bologna»

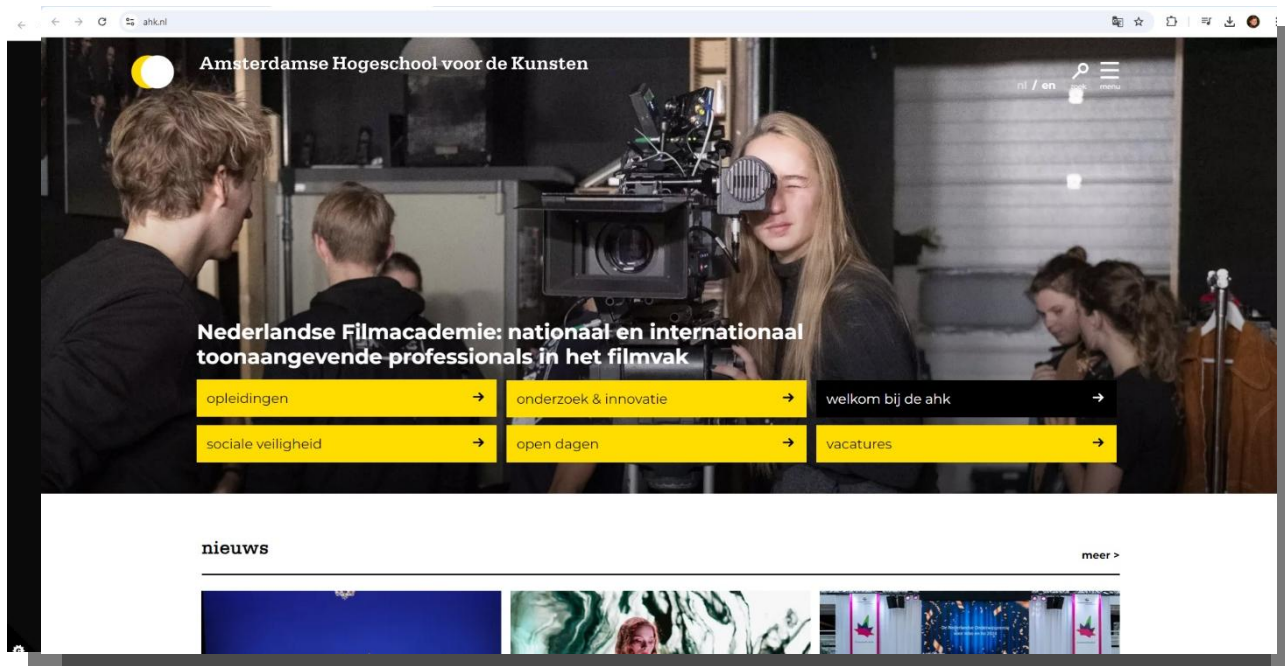
Застосунок «BibliU»

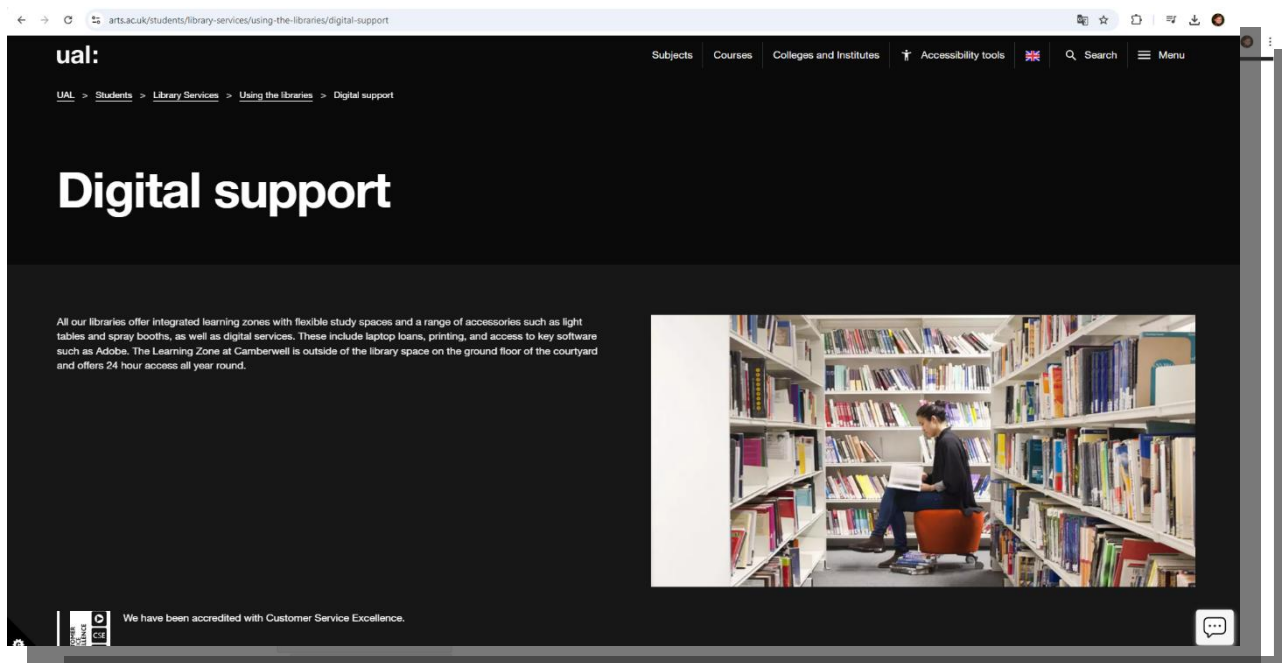
Застосунок «Naxos Music Library App»

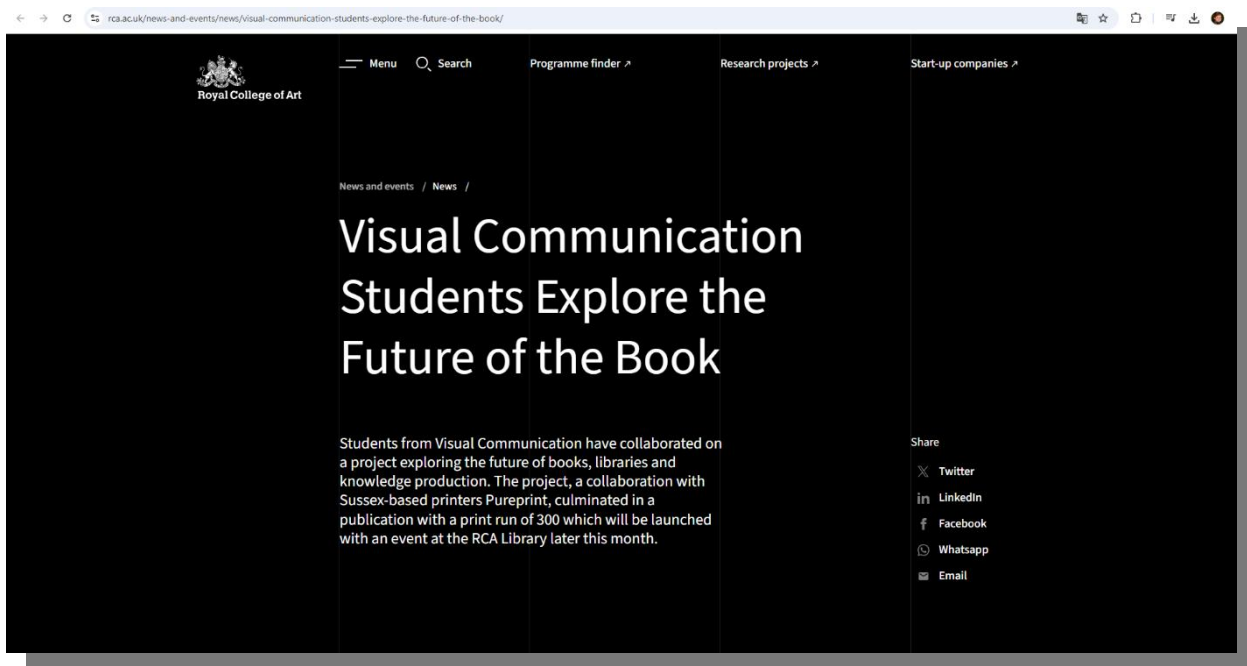
Сайт «University of the Arts London»

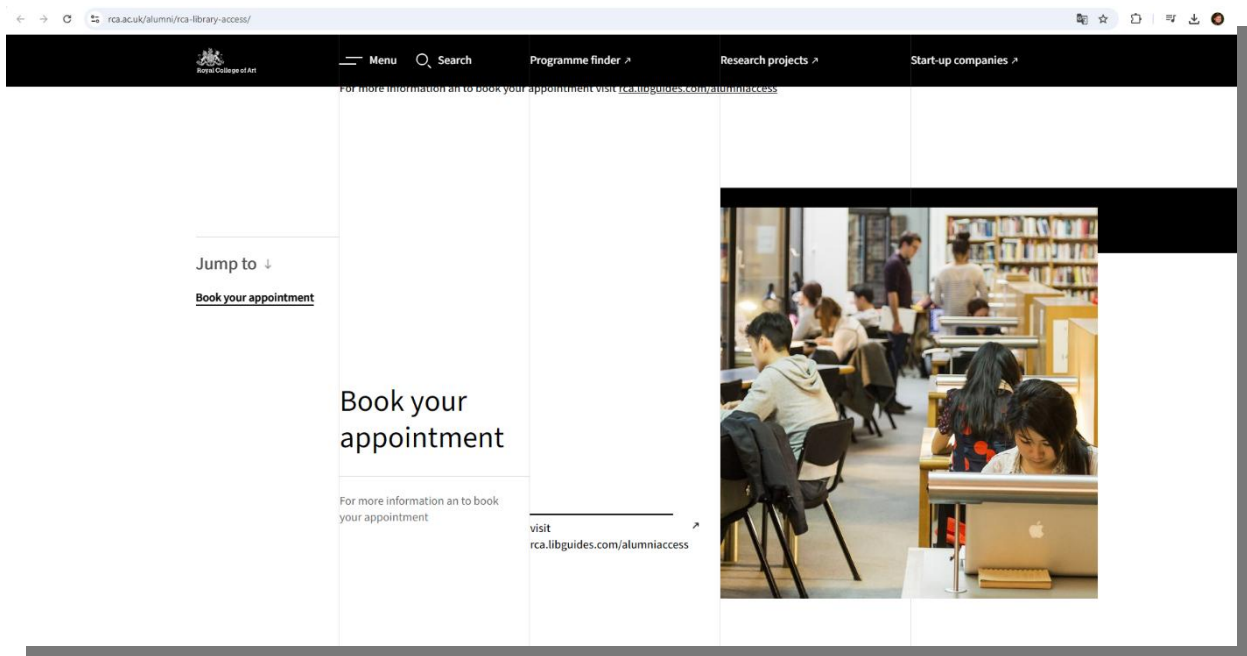
Додаток 5

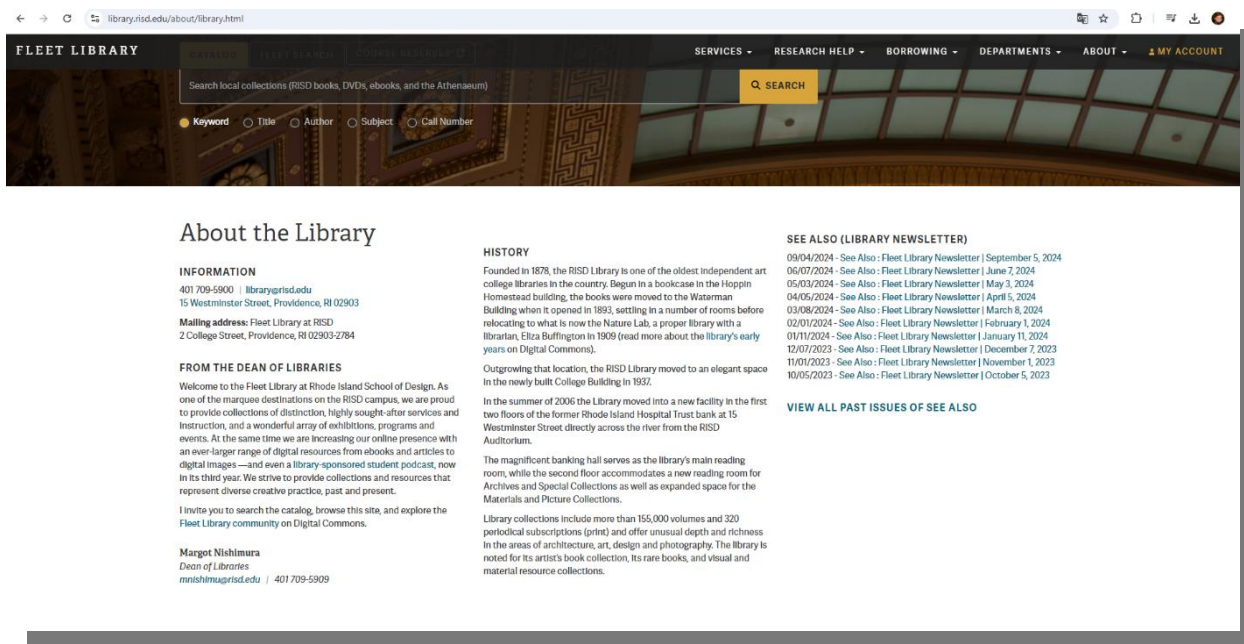
Сайт «Amsterdam University of the Arts»

Додаток 6

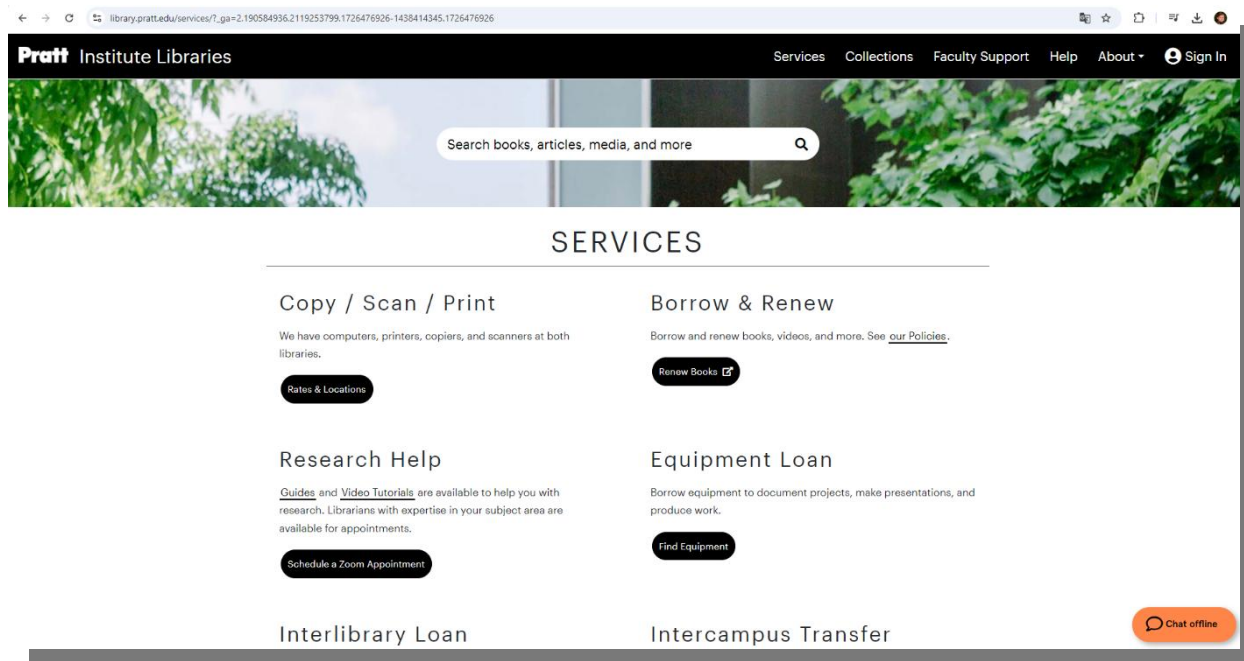

Сайт «Royal College of Art»

Сайт «Rhode Island School of Design»

Сайт «Pratt Institute»

Сайт «School of Visual Arts»

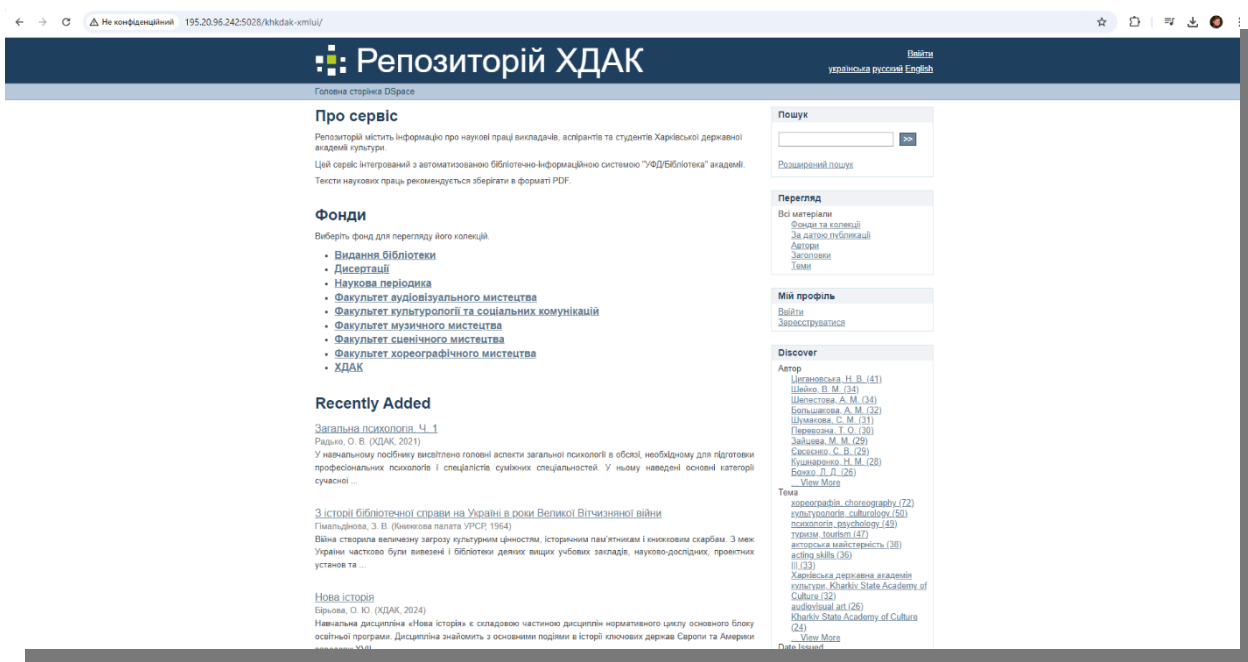
The screenshot shows the SVA Library website at sva.libguides.com/onlineresources. The page features the SVA Library logo and a navigation menu with categories like Ebooks, Streaming Video, Images, Article Databases, Magazines, Newspapers, and Comics, Design Archives Online, Reference & Research, Library Instruction, Your Library Account, Interlibrary Loan, Request Digital Materials, Student Orientation Video, Faculty Orientation Video, and NYC Public Libraries. A search bar is present. The main content area is titled "Online Resources and Services: Ebooks" and includes a note about access to subscription databases. A list of "Free Ebook Sources" is provided, including Authorama, Bibliomania, Free-eBooks.net, HathiTrust, International Digital Children's Library, Internet Archive Ebooks and Texts Archive, Internet Sacred Text Archive, LibriVox, The Literature Network, Many Books, The Online Books Page, and The Open Library. Specific resources mentioned include "How to Download Ebooks from SVA Library" by Phoebe Stonking and "Ebook Central's Academic Complete collection".

The screenshot shows the SVA website's "Resources" page at sva.edu/life-at-sva/campus-life/campus-spaces/library?tab=libraryWest. The page has a navigation menu with links for ACADEMICS, ADMISSIONS, LIFE@SVA, FACULTY, ALUMNI, and ABOUT. The "Resources" section is highlighted and contains three sub-sections: "SVA Libraries' Collection" (describing books, periodicals, DVDs, Blu-rays, comics, video games, tabletop games, rare books, reference volumes, film scripts, and the Reinhold Brown Poster Collection), "Databases" (describing a multidisciplinary e-book collection and specialized resources like the Underground Comix Database and The Vogue Archive), and "Picture Collection" (describing a circulating physical collection of images from print publications). Each sub-section includes a representative image: a bookshelf for the collection, computer workstations for databases, and a spiral staircase for the picture collection.

Додаток 9

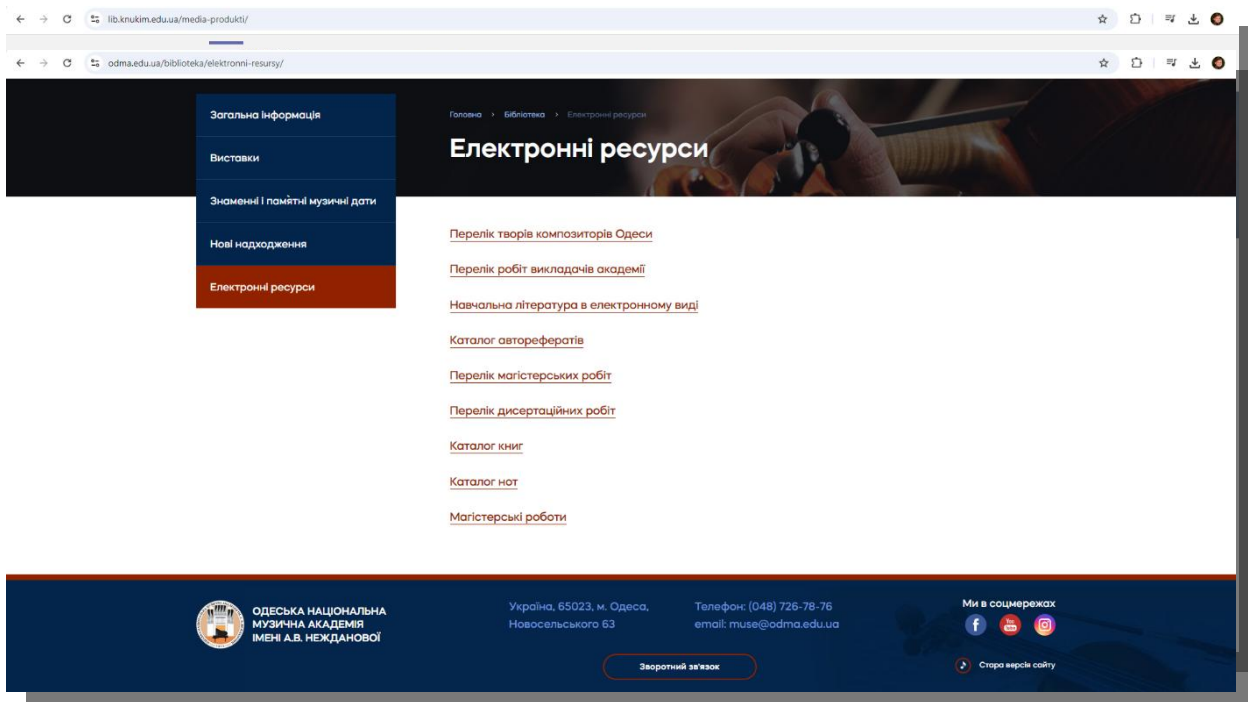
Сайт «Репозиторій ХДАК»

Сайт «Наукова бібліотека КНУКіМ»

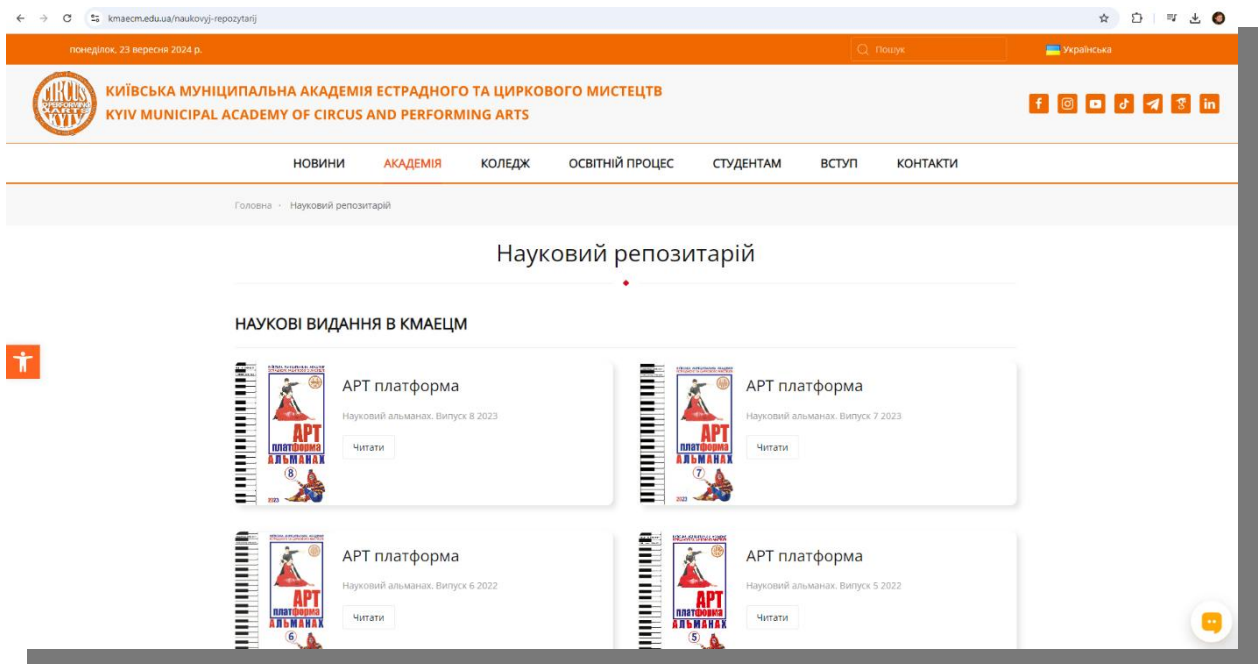

Додаток 10

Сайт «Бібліотека ОНМА імені А. В. Нежданової»

Сайт «Національна музична академія України імені П. І. Чайковського»

Сайт «Бібліотека КМАЕЦМ»

